

Jaroslav Seifert

Píseň o lásce

Slyším to, co jiní neslyší,
bosé nohy chodit po plyši.

Vzdechy pod pečeti v dopise,
chvění strun, když struna nechví se.

Prcháváje někdy od lidí,
vidím to, co jiní nevidí.

Lásku, která oblékla se v smích,
skrývající se v řasách na očích.

Když má ještě vločky v kadeři,
vidím kvěsti růži na keři.

Zaslechl jsem lásku odcházet,
když se prvně rtů mých dotkl ret.

Kdo mé naději však zabrání
– ani strach, že přijde zklamání –,

abych nekles pod tvá kolena.
Nejkrásnější bývá šílená.

AUTOR, TEXT, INTERPRETACE

Seifertova PÍSEŇ O LÁSCE je součástí sbírky *Jaro, sbohem*, která poprvé vyšla v roce 1937 (v pozdějších vydáních, zejména v letech 1942 a 1946, pak kniha doznala mnohých změn). Jedná se o obecně velmi známou a populární báseň, jejíž závěrečný verš je poměrně často citován a mezi znalci básníkova díla a širší čtenářskou veřejností plní roli až jakéhosi emblému Seifertova díla (*Píseň o lásce* byla rovněž zhudebněna skupinou *Hm...*).

MODERNÍ POEZIE DO ŠKOL JAROSLAV SEIFERT: PÍSEŇ O LÁSCE

Láska v Seifertových verších obdařuje zamilované zvýšenou senzitivitou a schopností vnímat netušené souvislosti, spatřit nespátřitelné a naslouchat neslyšitelnému. Je jakýmsi požehnaným nadzemským stavem vyděličujícím jedince alespoň dočasně z tíže jeho světské existence (takovéto milosrdenství lásky lze pojímat i jako jemný a skrytý odkaz k novozákonnímu podobenství o dobrém zrně, jež přináší užitek, jehož součástí jsou i známá Kristova slova „kdo má uši k slyšení, slyš“). Láska, resp. zamilovanost umožňuje proniknout pod povrch věcí, vyděluje se z neúprosných zákonů logiky a zpřítomňuje se v „zázracích“ a neobvyklých jevech (v mrazu rozkvetlá růže apod.).

Téma lásky (lásky k ženě) je jedním z dominantních prvků celého Seifertova básnického díla. Autor sám se ostatně v nejednom rozhovoru vědomě přihlašoval právě k takovéto setrvalé inspiraci („Po celý život jsem byl věrný lásce.“). Mnoho jeho veršů je osnováno na půdorysu touhy a milostného obdivu k ženám („Ženy jsou běloučký cukr v hořkém kafi života.“) a jakkoli se básník v této oblasti ve svých verších nezříká ani smyslově konkrétních prožitků či představ, jeho láska si úhrnem vždy uchovává jistou cudnost a ideálnost. V Seifertově pojetí tohoto fenoménu lze rozeznat cosi až platónského, láska je u něj jakousi abstraktní mocností, panensky neposkvřenou bytostí či bohyní, něčím, co se stává nezrušitelným a věčně inspirativním úběžníkem lidské existence.

Patrné je to i v citované básni. Vedle konkrétních intimně lyrických motivů i z oblasti lidské tělesnosti si uchovává a prohlubuje i rovinu významově abstraktní. Básnický hrdina se své lásce zaslibuje v gestu bezmála rytířské poddanosti, jakési sladké řehole (maně se vybavují Seifertova slova: „Jsou-li ruce ženy víc než křídla, co jsou její nohy? Tak rád jsem zkoušel jejich sílu. Je něžná, když stisknou. Ať tedy rozdrť kolena mou hlavu!“). Milosrdenství lásky je ve verších podáno s citovou vroucností a přesnou mírou patosu na pozadí originálních sémantických protikladů tvořených motivy víceméně prostými a jaksi i obdivuhodně konvenčními (růže, dopis, polibek). V druhém významovém plánu pak lze některé verše vnímat i coby určitou alegorii básnického údělu či stavu („Slyším to, co jiní neslyší...“ Vidím to, co jiní nevidí...); této interpretaci nahrává ostatně i skutečnost, že ve sbírce *Jaro, sbohem* je několikero konfesivně laděných básní zaměřených k tématu privátní poetiky.

Seifertova báseň je stylizována jako píseň, hymnus na milostné téma. Mnohé autorovy verše napříč všemi jeho sbírkami nesou už ve svém názvu stejné žánrové označení (např. *Píseň o včelách*, *Píseň o jízdě na kolenou*, *Píseň o Panně Marii a o víně*, *Večerní píseň* apod.). Takovýto titul odkazuje k starověkým básnickým tradicím (k pojmům jako *lyrikos* či *melos*) a sugeruje zpěvnou, harmonicky vyváženou formu a přesnou

MODERNÍ POEZIE DO ŠKOL JAROSLAV SEIFERT: PÍSEŇ O LÁSCE

organizaci jazykově zvukových složek a prvků. Melodickým kvalitám textu tu přispívá pravidelný rytmus i sdružený rým. Souhrnně se Seifertova poezie 30. let (tedy včetně sbírky *Jaro, sbohem*) vyznačuje – ve srovnání s jeho tvorbou z předchozího desetiletí – příklonem od experimentu směrem k větší znělosti verše a celkové oproštěnosti a hudebnosti výrazu.

Jaroslav Seifert je jediný český spisovatel, který za své dílo obdržel Nobelovu cenu za literaturu. Její udělení roku 1984 předlistopadový režim zmínil v dobovém tisku jen letmo a okrajově, neboť básník byl signatářem Charty 77. Obstrukcemi doprovodil i laureátův pohřeb o dva roky později, který vyzněl nejen jako hold básníkovu dílu, ale též coby manifestace nesouhlasu s tehdejší komunistickým režimem, jistě i proto, že Seifertovy mimořádně kvalitní verše i občansky statečné postoje si získaly sympatie širokých vrstev obyvatelstva. Jaroslav Seifert je též autorem rozsáhlé knihy vzpomínek *Všecky krásy světa*.

Náměty k další práci s textem:

Přehrajte si *Píseň o lásce* od skupiny *Hm...* Znáte nějaké jiné milostné básně (nejen od J. Seiferta), jež byly zhudebněny?

Přečtěte si 13. kapitolu z epistol sv. Pavla (1. list Korintským). O jaké lásce Pavel hovoří?

Vysvětlete, co je oxymóron, a nalezněte jej v textu.

PRACOVNÍ LIST – VIZUALIZACE

Cíl: Do poezie patří i tyto polohy, pokud se ovšem umí. Není možné neustále opakovat tytéž obrazy, ale pokud se podaří sjednotit formální zpěvnost s rytmem a obrazovou náplní, vznikají básně, které zasahují lidská srdce napříč generacemi.

Mluví se o zpěvnosti Seifertovy básně, čím je dána? (Jednak daktylotrochejským rytmem, protože ten je nejpříléhavější pro češtinu, a umožňuje tak koncentrovat se na intonaci a barvu slov, nestrhává pozornost sám na sebe. Jednak velmi zvukově výraznými rýmy, které zasahují dvě slabiky a jasně text člení, pomáhají též při zapamatování textu.)

Na jakých protikladech je báseň vystavěna? (Tím základním je existence vs. absence nejen lásky, ale zejména milosti: lyrický subjekt není nadán vidět víc než ostatní jen proto, že je zamilovaný, ale že si uvědomuje, jak je láska velkolepý cit: „Kdo mé naději však zabráni/ – ani strach, že přijde zklamání –,“ že už to, jak se jí vydáme, nás mění, dělá vnímavějšími. Dále pak jsou to jisté „schopnosti“, které stav milosti nabízí, opakujeme milosti, ne zamilovanosti. Jednak je to schopnost a odvaha vidět v jedné chvíli celý koloběh života, v této básni synekdochicky zjednodušený jen na zimu a jaro: „Když má ještě vločky v kadeři,/ vidím kvěsti růži na keři.“ Zároveň je mu svět probydlen lidskými výkony, všecko, s čím je konfrontován, s sebou nese patinu člověčenství, všude se ozývá člověk, v běžných chvílích často neviděný: „Vzdechy pod pečeti v dopise,/ chvění strun, když struna nechví se.“)

Láska je pro Seiferta také záležitostí odevzdanosti, jak je to vyjádřeno? (V samotném závěru: „abych nekles pod tvá kolena./ Nejkrásnější bývá šílená.“ Teprve toto odevzdání je pointou celé básně.)

Čím je dán ve vizualizaci onen „smích skrývající se v řasách na očích“? (Má dvě polohy. Jednak je to spojení všech složek – doslovný obraz očí a v detailu řas, něžná hudba i recitace. Na straně druhé je to i následný obraz mužské tváře, která se nenápadně usměje a smích je tu tedy přítomen dvojnásobně – v řasách i v úsměvu toho, kdo jej v těch řasách dokázal uvidět.)

MODERNÍ POEZIE DO ŠKOL

JAROSLAV SEIFERT: PÍSEŇ O LÁSCE

Proč je v závěru muž nahý? (on je ten, kdo je zcela odevzdán, on je ten, kdo „klesá“ pod tíhou lásky, ale tím se zároveň obnažuje a nabízí své slabiny, otevírá se zcela nejen radosti, ale i možné bolesti.)

Volili byste jiný způsob ztvárnění? Jaký? Na co byste zaměřili svoji pozornost? Jak vám ve videu „funguje“ hudba? Dokážete si představit jinou? Jakou? Proč?

